

LIETUVOS UŽSIENIO POLITIKA TARPUKARIU: KOVA SU LIKIMU AR TRADICIJA?

Algimantas Kasparavičius

Abstract

Wilsonianism, the political philosophy of President Woodrow Wilson of the USA, was seen in Europe in 1919 as a way out of the chaotic and almost hopeless situation in international relations that had emerged in the autumn of 1918. The philosophy established a new ideology of international relations based on the equality of sovereign states, a doctrine of collective security, and the preservation of peace and stability. In European and world political history, this was the beginning of a geo-political experiment that, to a large extent, continues to this day. New entities in international politics, such as the Lithuanian state, proclaimed in 1918, had to adapt to the new ideology as well. The essay provides an outline of the stimuli and obstacles to Lithuanian foreign policy in that direction in the period between the two world wars. Based on sources from Lithuanian and Russian archives, published documents and historical research, the author discusses the links between Lithuanian foreign policy and its controversial historical heritage, complex domestic political processes, and attempts to solve the problems it faced in its cooperation with Bolshevik Russia (the USSR).

KEY WORDS: Lithuanian nationalism, Lithuanian-Polish relations, Lithuanian-Soviet relations, Vilnius question, collective security, League of Nations.

49

Anotacija

JAV prezidento Woodrow Wilsono politinė filosofija, vadinamasis vilsonizmas, 1919 m. Europoje buvo regima kaip išeitis iš chaotiškos ir beveik beviltiškos 1918 m. rudens tarptautinių santykių situacijos. Ši filosofija įtvirtino naują tarptautinių santykių ideologiją, pagrįstą suverenių valstybių lygiateisiškumu, kolektyvinio saugumo doktrina ir taikos bei stabilumo išsaugojimu. Europos ir pasaulio politinėje istorijoje tai pradėjo geopolitinį eksperimentą, kuris didele dalimi tebesitęsia iki šiol. Nauji tarptautinės politikos subjektai, tokie kaip 1918 m. paskelbta Lietuvos valstybė, prie naujosios ideologijos irgi turėjo derintis. Straipsnyje apžvelgiama, kas skatino ir kas stabdė Lietuvą eiti tokiu užsienio politikos keliu laikotarpiu tarp dviejų pasaulinių karų. Remiantis Lietuvos ir Rusijos archyvuose saugomais šaltiniais, jau publikuotais dokumentais bei istorikų tyrinėjimais, atskleidžiamos Lietuvos užsienio politikos sąsajos su kontroversišku istoriniu paveldu, sudėtingais politiniais vidaus procesais ir bandymai spręsti savo problemas bendradarbiaujant su bolševikine Rusija (SSRS).

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: lietuvių nacionalizmas; Lietuvos ir Lenkijos santykiai; lietuvių-sovietų santykiai; Vilniaus klausimas; kolektyvinis saugumas; Tautų Sąjunga.

Algimantas Kasparavičius, dr., senior researcher, Lithuanian Institute of History, Twentieth-Century History Department, Kražių g. 5, LT-01108 Vilnius, Lithuania. Email: algimantas.kasparavicius@gmail.com.